

Sborník Idea univerzity vyzývá k debatě o podstatě a funkci moderního univerzitního vzdělávání

„Sborník je vlastně výsledkem debat o podobě a smyslu univerzitního vzdělání, které probíhaly na Filozofické fakultě UK hlavně okolo tzv. Týdne neklidu,“ říká dr. Jakub Jirsa z Ústavu filosofie a religionistiky Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, editor sborníku historických textů o ideji univerzity a konceptu tzv. liberálního vzdělávání a textů, které reagují na krizi univerzity z počátku 21. století.

Kde se objevila myšlenka vydání sborníku?

Pokud lze myšlenky lokalizovat, tak to bylo zřejmě někde v mém mozku, přibližně ve chvíli, kdy jsem si četl vynikající knížku Stefana Colliniho *What Are Universities For?* Ale vážně: sborník je vlastně výsledkem debat o podobě a smyslu univerzitního vzdělání, které probíhaly na Filozofické fakultě UK hlavně okolo tzv. Týdne neklidu, který nakonec vyústil v odchod Josefa Dobeše z křesla ministra školství. Od počátku začal těmto debatám dávat hlubší smysl Štěpán Špinka, který zorganizoval několik setkání právě nad tématem ideje univerzity. Tam jsem se dostal k prvním textům o univerzitě, z nichž se některé objevují i v tomto sborníku.

Následně jsem procházel velmi obsáhlou a zajímavou debatu o podobě – ano, zejména humanitního – univerzitního vzdělání, která probíhala nejméně od šedesátých let ve Spojených státech a v Evropě hlavně v Německu. Pár textů ve sborníku má svůj původ i v této diskusi. Následně jsem s návrhem textů a jejich překladem (všem překladatelům a skvělé korektorce Daně Petříčkové tímto ještě jednou děkuji) přišel za Jiřím

Padevědem do nakladatelství Academie. Tomu se nápad líbil a sborník po jisté době čekání skutečně vydal.

Kdo jsou autoři příspěvků? Dali by se nějak charakterizovat jako skupina?

Charakterizovat všechny dohromady lze jen velmi obecně – jsou to intelektuálové, každý z nich je „Man of Letters“ ve smyslu znalosti a živého zájmu o naši kulturu a její tradici. Jsou to autoři, které zajímá osud univerzity a vzdělanosti, ať už uvažují budovatelsky jako Newman, Humboldt či Jaspers, anebo výrazně kriticky, nebo dokonce podle hesla, že nejlepší obranou je útok – což jsou texty Strausse, Oakeshotta a Blooma.

Jirsa, Jakub, ed.
Idea univerzity.
Praha: Academia,
2015. 188 s. ISBN
978-80-200-2375-9.

Zároveň je všechny spojuje působení na univerzitě, i když univerzita 19. století se skutečně výrazně liší od té dnešní, společným jmenovatelem je také jejich humanitní zaměření. I v úvodu přiznávám, že se celý sborník věnuje především humanitním a společenským vědám.

Příspěvky se zabývají jednak historickými texty, jednak reagují na krizi univerzity z počátku 21. století. Jak se kniha vztahuje k současnosti jako celek?

Sborník jsem uspořádal tak, že po krátkém a tragikomickém úvodu následují dva historické texty: výtah ze spisu Johna Henryho Newmana, jehož *Idea univerzity* vyšla v českém překladu Daniela Soukupa, zatímco tento sborník čekal v *Academii* na své vydání, a text Wilhelma von Humboldta. Spolu s nimi jsem zařadil i značně pozdnější text od Karla Jasperse, který uvažuje o obnovení poslání německé univerzity otřesené druhou světovou válkou.

Pak následuje skupina spíše konzervativních autorů (Oakeshott, Strauss, Bloom), kteří reagují na individualistické a relativistické tendence ve vzdělání během šedesátých let minulého století. Tito autoři se de facto snaží vzkřísit ideu univerzity, což se jim ne vždy zrovna daří.

Poslední skupina (Lears, Gaita, Brandt a Habermas) reaguje právě na tyto snahy a snaží se ideu univerzity promýšlet v méně konzervativních kontextech než jejich předchůdci. Myslím, že sborník může právě díky této své vnitřní diskuzi hezky ukázat, co je z původní ideje univerzity dodnes důležité.

Komu je publikace určena?

Koukal jsem dnes na stránky nakladatele a sborník je tam mezi nejprodávanějšími knihami. Sborník *Idea univerzity* je určen pro každého, koho zajímá otázka, co to je univerzita. S texty samozřejmě nemusí souhlasit – i já mám k mnohým výhrady –, ale pokoušel jsem se vybrat takové, na kterých si čtenář v případě nesouhlasu může cvičit své myšlení a kritiku.

Mgr. Jakub Jirsa, Ph.D., od roku 2007 působí v Ústavu filosofie a religionistiky FF UK. Věnuje se etice a antické filozofii.

Sborník *Idea univerzity* vyzývá k debatě o podstatě a funkci

moderního univerzitního vzdělávání [iforum.cuni.cz, 26. února
2015]